

Storingshøring: Meld. St. 14 (2023-2024) Nasjonal transportplan 2025-2036

Fremtidens persontransport er utslippsfri, delt og effektiv. Kollektivtrafikken er en viktig del av løsningen for overgangen til et lavutslippssamfunn. Den trenger bedre rammevilkår for å realisere sin samfunnskritiske funksjon. Disse bør forankres i ny Nasjonal transportplan (NTP).

Behov for et nasjonalt kollektivløft

Dessverre mangler regjeringens fremlagte NTP en omtale av, og plan for, god og viktig samordning av transport- og klimapolitikken. Den ser heller ikke den regionale og fylkeskommunale kollektivtrafikken i sammenheng med tilbudet Staten har ansvaret for. NHO Transport ber dermed Stortinget om følgende supplering når planen behandles:

- 1) *Det er behov for politikk som sikrer god og effektiv mobilitet, men med redusert ressursbruk og klimaavtrykk. Transportsektoren står i dag for en tredjedel av klimagassutslippene. Tiltak som reduserer den samlede etterspørselen etter transport bør prioriteres, slik Klimautvalget 2050 anbefaler.*
- 2) *Kollektivtrafikkens rammevilkår og konkurransekraft må styrkes gjennom et nasjonalt kollektivløft. Langsiktig og forutsigbar finansiering av et godt og pålitelig kollektivtilbud (lokalt, regionalt og nasjonalt) er viktig for de reisende og samfunnet.*

NTP inneholder mye positiv satsing på jernbane og tog, men tar ikke innover seg at mer enn 6 av 10 kollektivreiser gjennomføres med buss. Potensialet ved å styrke ekspressbusstilbudet er heller ikke nevnt. Regjeringen vil muligens vente helt til 2036 med å endre etterspørselen etter transport og derav nå klimamålene, slik kapittel 3 (side 21) er formulert. Dette er for defensivt.

Klimautvalget må hensyntas

Klimautvalget 2050 legger tre prioriterte prinsipper til grunn for overgang til et lavutslippssamfunn, nemlig å unngå, flytte og forbedre utslipp. Disse kan også anvendes ved Stortingets behandling av ny Nasjonal transportplan og tilsier følgende for persontransporten:

- *Unngå* utslipp ved å redusere mobilitetsbehovet totalt sett. Biltettheten har økt de siste 15 årene og bilbruken må altså ned. Dette vil kreve endringer i holdninger, atferdsmønstre og avgiftspolitik.
- *Flytte* reisende fra bil til kollektivtrafikk og andre delte løsninger. Dette må gjøres gjennom det tidligere nevnte kollektivløftet, som sikrer langsiktig, forutsigbar og tilstrekkelig finansiering slik at kollektivtilbudet kan styrkes og utvikles.
- *Forbedre* ved at transportmidlene gjøres mest mulig skånsomme mot natur og miljø gjennom hele livssyklusen. Utslippene ved produksjon av kjøretøy er spesielt høye for elbiler.

Samfunnsgevinster ved satsing på kollektivtrafikken

Ifølge en rapport fra Transportøkonomisk institutt høsten 2023 gir økt målrettet satsing på kollektivtrafikk flere samfunnsgevinster. Når det gjelder samfunnsnytte, er kollektivtrafikken:

- Økonomisk bærekraftig fordi den gir stordriftsfordeler på konsumentensiden og har lavere skadekostnader enn andre transportformer
- Sosialt bærekraftig i form av å være et tilbud for alle og av spesielt stor betydning for lavinntektsgrupper
- Bærekraftig med hensyn til miljø og klima ved at utslippene per personkilometer er svært lave, og trafikkbelastningen reduseres.

Reisetid og frekvens på avgangene er mest avgjørende for å få flere kollektivreisende, ifølge [nevnte rapport](#). Bedre fremkommelighet er nøkkelen til å styrke bussens produktivitet, effektivitet og punktlighet. Potensialet med økt kollektivsatsing er særlig stort der kollektivtrafikken har størst nyttegevinst.

Høye kollektivandeler vil redusere behovet for økt veikapasitet og frigjøre plass til nyttetransport. Veiutbygging er svært kostbart, særlig i bynære strøk. Dessuten medfører større prosjekter ofte uønskede naturinngrep, noe som kan komme i konflikt med naturavtalen fra 2022.

På denne bakgrunn ber NHO Transport om at kollektivtrafikken får en langt tydeligere rolle og økte midler under Stortingets behandling av forslag til ny NTP. Foreningen utdyper gjerne synspunktene i en videre dialog med transportkomiteen og Stortinget.

Om NHO Transport

NHO Transport representerer norske leverandører av kollektivtrafikkjenester med buss, bybaner og drosjer. Det meste av denne transporten er basert på fylkeskommunale anbudskontrakter. Foreningen er tilsluttet NHO.

Kontaktpersoner i NHO Transport:

- Jon H. Stordrange, adm. direktør, mobil 41 50 67 70, jon.stordrange@transport.no
- Jofri Lunde, næringspolitisk sjef, mobil 41 16 19 44, jofri.lunde@transport.no.